http://kolector.ro/2012/08/20/stampile-porto-utilizate-pe-marci-postale-uzuale/

Daniel Marcu

Stampile PORTO utilizate pe marci postale uzuale

Categorii:Filatelie

Marcile PORTO sunt timbrele utilizate pentru incasarea taxei postale sau pentru completarea francaturii corespondentelor expediate nefrancate ori insuficient francate. Pana in anul 1947, marcile de acest tip au purtat denumirea generica de „Taxa de Plata", contravaloarea lor fiind incasata de la destinatarul trimiterii. Taxa de insuficienta de francare exista inca din 1858, odata cu aparitia in Moldova a primelor marci „Cap de bour", insa primele marci „Taxa de Plata" au fost emise abia in 1881.

Incepand cu 1 aprilie 1922, insuficientele de francare au fost supuse unei taxe de plata duble la destinatie, dar nu mai mica decat valoarea fixata ca reprezentand un „minim de francare". Altfel spus, valoarea care rezulta din diferenta dintre tariful postal in vigoare pentru corespondenta respectiva si marcile Franco insuficiente pentru francare (achitate de catre expeditor), reprezenta de doua ori taxa de plata ce urma sa fie suportata de destinatar. Iar, in cazul in care dublul diferentei nu acoperea valoarea minima de francare, prevazuta de legislatia postala a vremii, destinatarul era obligat sa plateasca tariful minim specificat.

mărește

1947 „Uzuale Mihai” / Inflatie – Timbre de 10.000 Lei si 15.000 Lei cu supratipar provizoriu rosu „PORTO”

Am facut aceasta introducere pentru a avea, in primul rand, o imagine de ansamblu asupra rolului trimiterilor Porto, in raport cu cele Franco. Al doilea considerent este cel al intelegerii aspectului ca Posta Romana (denumire generica) a emis aceste timbre Porto, special pentru acoperirea in intregime a taxelor postale in cazul corespondentelor nefrancate sau cu insuficiente de francare, ele urmand a fi atasate pe trimiteri, la sosire, de catre factorii sau oficiantii postali, dupa ce sumele de bani restante erau incasate de la destinatari.

Dezbaterea in ceea ce priveste marcile Porto a intervenit intotdeauna in momentul in care, in atentia colectionarilor au aparut anumite marci postale uzuale cu insemnele unor stampile PORTO de mana. Fie ca era vorba despre stampile tip „T” (fara cadru sau in cerc simplu), fie ca vorbim despre cele tip „PORTO” (in cadru dreptunghiular sau neincadrate), neajunsul celor care doreau sa cerceteze inscriptiile marcofile era mereu acelasi: lipsa unui numar considerabil de astfel de piese pentru studiul comparativ. In plus, toate marcile postale cunoscute cu astfel de stampile erau pe fragmente de circulatii, cea ce facea aproape imposibila incercarea de datare a documentelor si de intelegere a modalitatii de aplicare a unor astfel de francaturi cu rol de taxa de plata.

Cu siguranta, distinctia dintre supratiparele provizorii „Porto” si stampilele „T” aplicate pe marci uzuale trebuie luata in calcul, chiar daca efectul acestor tipuri de aplicari este acelasi: schimbarea rolului initial al marcii folosita pentru dovada unei taxe platita de expeditor in cel de taxa incasata de la destinatar. Primele stampile Taxa de Plata pe timbre uzuale romanesti dateaza din perioada 1919-1926, cand au fost folosite pe marci postale „Ferdinand – „Cap Mare” si „Cap Mic” in Bucovina.

[mărește]

Stampile PORTO pe marci postale Ferdinand, utilizate in Bucovina. Sursa: eBay

De asemenea, in aceeasi perioada au fost ultilizate stampile de mana cu unele caracteristici asemenatoare si pe timbre de Asistenta Sociala, insa in nici un caz ele nu trebuie considerate supratipare, ca in cazul unor stempluri „Taxa de Plata" fanteziste (bogus), indicate si de cercetatorul Max Peter in materialul „O noua gaselnita„.

măreşte

Supratipare fanteziste PORTO pe timbre de Asistenta Sociala si Taxa de Plata / Asistenta Sociala. Sursa: eBay

Din anii ’20, trecem spre sfarsitul anilor ’40, atunci cand inflatia atinge cote maxime. Spre exemplu, o scrisoare simpla de pana in 20 de grame care costa 35 Lei in ianuarie 1945 ajunge sa fie francata cu timbre in valoare de 15.000 Lei la inceputul lui august 1947. Daca tinem cont de faptul ca ultima emisiune „Taxa de Plata” aparuse in 1942 (doua valori, de 50 Lei si 100 Lei), iar tarifele postale se modificau o data la cateva luni, in scurt timp s-a ajuns la imposibilitatea de a acoperi taxele postale ale corespondentelor insuficient francate din valoarea cumulata a marcilor „Taxa de Plata” existente.

In 1946, au fost lansate doua penultime emisiuni „Taxa de Plata”, cu valori marite de 20 Lei, 50 Lei, 80 Lei, 100 Lei, 200 Lei si 500 Lei. Apoi, la inceputul lui 1947, a aparut si ultimul timbru „Taxa de Plata” cu valoarea de 5.000 Lei. Ca sa va faceti o idee despre fenomenul inflationist galopant care stapanea Romania in acea vreme, trebuie mentionat ca tariful unei scrisori simple pentru „alte localitati” era de 300 Lei in luna martie 1947, 2.500 Lei la inceputul lui aprilie, dupa care la jumatatea aceleiasi luni „sarea” la 15.000 Lei…

La inceputul lunii martie 1947 au fost emise si cateva marci postale de inflatie. Printre ele, marca de 10.000 Lei „Uzuale Mihai I” (pe hartie gri) si 15.000 Lei „Uzuale Mihai I – format mare”. Le-am mentionat doar pe acestea, deoarece cateva coli din cele doua valori au fost supratiparite „PORTO” cu tus rosu (in cadru

dreptunghiular). In circuitul filatelic sunt recunoscute ca piese destul de rare, doar in stare neuzata, si avand pe verso parafa marelui colectionar Jean Odor din Bucuresti. Chiar daca subiectul celor doua marci uzuale sursarjate pentru uz Porto a suscitat numeroase controverse intre filatelisti, acesta nu poate fi catalogat drept o fantezie. Exista toate premisele ca aceste doua marci sa fi fost incercari ale administratiei postale de suplinire a fondului scazut de timbre „Taxa de Plata” cu valori mari sau chiar unele probe de supratiparire.

Pana in prezent, nu s-a gasit nici o dovada a prezentei unui astfel de timbru in circuitul postal, iar faptul care ma face sa cred ca nici nu se va gasi vreodata este legat de „Marea stabilizare”, asa cum a fost numita denominarea leului de la 15 august 1947. Realizata peste noapte, stabilizarea a facut ca multi din cei care aveau ceva bani pusi deoparte sa-si vada agoniseala de o viata risipita in mai putin de o saptamina, in conditiile in care „Reforma monetara” presupunea transformarea bancnotei de 20.000 lei intr-un leu iar statul nu schimba decit echivalentul a 3 milioane de lei, indiferent de sumele detinute. Astfel, la jumatatea lui august 1947, a aparut prima emisiune de timbre Porto, cu noile valori de 2, 4, 5 si 10 Lei.

mărește

1947 „Uzuale Mihai” / Inflatie – blocuri de 4 timbre de 10.000 Lei si 15.000 Lei cu supratipar rosu „PORTO”

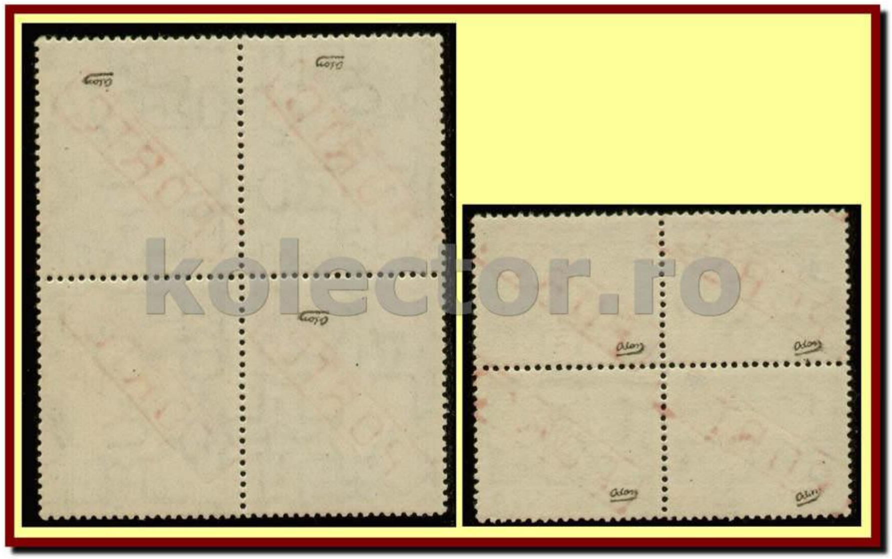

mărește

1947 „Uzuale Mihai” / Inflatie – blocuri de 4 timbre de 10.000 Lei si 15.000 Lei cu supratipar rosu „PORTO”. Pe verso, parafa Jean Odor

Am ajuns si la ceea ce voiam sa va prezint de fapt. De curand, am descoperit o carte postala „Mihai” de 20 Lei suprafrancata cu o marca „Uzuale Mihai” de 1 Leu, expediata in 1945 de redactia revistei „Carpatii” din Sibiu catre ing. Gheorghe D’Albon din Brasov. Traseul interesant al corespondentei a fost urmatorul: pleaca din Sibiu pe 8 august, ajunge la Brasov pe 12 august, dupa care intregul postal este redirectionat spre Iasi, la noua adresa a destinatarului. Cea de-a doua plecare in cursa a avut loc pe 29 august, iar primirea acesteia pe 8 septembrie, conform unei insemnari personale.

Deoarece in perioada in care cartii postale i-a luat o luna ca sa ajunga la destinatar, datorita detasarii acestuia in alta localitate, a intervenit o crestere a tarifului postal (de la 20.50 Lei, pentru cp simple, la 40 Lei), la inmanarea corespondentei destinatarul a fost nevoit sa suporte o diferenta de 23 Lei. Drept dovada, pe cartea postala au fost atasate 4 timbre uzuale „Mihai” (20 Lei + 3 x 1 Leu), pe care au fost aplicate stampile Taxa de Plata („T” in cerc). Din cate cunosc, este una din putinele circulatii postale intacte, francata la sosire cu marci uzuale suprastampilate de mana pentru uz Porto, care s-a pastrat pana azi. O dovada in plus ca, asa cum de-a lungul timpului au fost descoperite francaturi mixte compuse din marci postale si marci fiscale (uzate postal, in cazurile respective), au existat si francaturi

Porto compuse numai din marci postale uzuale suprastampilate de mana (considerate stampile speciale iar, uneori, supratipare provizorii).

Atat deficitul de marci postale, cat si absenta unor stocuri constante de timbre Porto din anumite oficii postale au determinat ca istoria postala romaneasca sa aiba parte de unele din cele mai neobisnuite tipuri de francaturi, in timpul ambelor razboaie mondiale si in anii imediat urmatori.

măreşte

1945, Carte postala cu marci uzuale cu stampila „T" in cerc (francare Porto la destinatie)

P.S.:

Iata, in ordine cronologica, anii in care administratia postala romaneasca a emis marci „Taxa de Plata" (1881-1947) si Porto (1947-2001): 1881, 1885, 1887, 1888, 1890-1896, 1899-1899, 1902-1910, 1911, 1918 (doua emisiuni), 1919-1920, 1920-1922, 1924, 1926, 1930, 1931, 1932-1938, 1942, 1946 (doua emisiuni), 1947 (doua emisiuni), 1948, 1950 (doua emisiuni), 1952 (doua emisiuni), 1957, 1967, 1970, 1974, 1982, 1992, 1994, 1999, 2001 (doua emisiuni).